

H04 -
1996

HOLLAND FESTIVAL

JAARVERSLAG

1996

holland festival
kleine-gartmanplantsoen 21
1017 rp amsterdam
020-627 65 66 (telefoon)
020-620 34 59 (fax)

Boekmansichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

Bestuursverslag

Inleiding	1
Bestuur	6
Bezoek buitenlanders	7
Bezoekersprofiel	8
Financiën	10
Organisatie	13
Accountantsverklaring	14

Jaarrekening

Balans per 31 december 1996	15
Exploitatierekening 1996	17
Toelichting op de balans	18
Toelichting op de exploitatierekening	22

BESTUURSVERSLAG

INLEIDING

Algemeen

De 49e editie van het Holland Festival 1996 werd bezocht door ongeveer 51.000 bezoekers bij 66 voorstellingen. Een gemiddelde van 772 bezoekers per voorstelling.

De gemiddelde zaalbezetting per voorstelling bedroeg 76%, in 1995 was dat 75%.

Er waren 15 opera- c.q. muziektheatervoorstellingen (verdeeld over 5 producties), 23 concerten, 11 toneelvoorstellingen (2 producties) en 17 dansvoorstellingen (4 producties).

Als gevolg van veel minder inkomsten dan in 1995 (ongeveer 1,6 miljoen gulden) moest het programma drastisch worden ingekort en eerder aangekondigde voorstellingen geannuleerd.

In 1996 werden 39 voorstellingen minder gepresenteerd dan in het jaar daarvoor; de stoelencapaciteit was 30.000 zitplaatsen lager dan in 1995.

Uitverkochte voorstellingen waren ditmaal *Otello* (8x), *Ædipe* (1x), *Marco Polo* (1x), *Leonore* (de tweede voorstelling), het concert van de Ebony Band (1x) en *Hiroshima Mon Amour* (9x).

Vrijwel uitverkocht waren *Leonore* (de eerste voorstelling), de *Missa Solemnis* (1x), *Les Danaïdes* (2x) en de openingsvoorstelling van het Nederlands Dans Theater.

Tegenvallers qua publieke belangstelling waren de concerten die in het kader van de Ensemble Parade werden gepresenteerd (met uitzondering van de openingsavond in Carré en het concert door de Ebony Band), vervolgens het Boulez-retrospectief en - geheel onverwacht - het optreden van het fameuze Ballett Frankfurt met twee avondvullende choreografieën van William Forsythe.

Achteraf bezien zou het beter zijn geweest een deel van de concerten van de Ensemble Parade buiten het zogenaamde grote-zalencircuit te houden, gegeven het feit dat nog steeds een relatief kleine groep muzikliefhebbers warm loopt voor eigentijdse muziek. Overigens was tijdens elk concert een wereldpremière te beluisteren; ook dit heeft er niet toe bijgedragen dat grotere publieksgroepen de weg naar deze concerten hebben gevonden.

Het Boulez-retrospectief - door een van de dagbladen omschreven als 'weinig minder dan een sensatie' - trok, zoals overigens viel te verwachten, eveneens geen grote publieksgroepen, maar wel een zeer geïnteresseerd en geconcentreerd publiek dat avond na avond de verschillende manifestaties heeft bezocht en de met zorg samengestelde programma's op hoge waarde heeft geschat.

Alle concerten werden rechtstreeks of op een later tijdstip via de NPS-Radio uitgezonden. Zowel de uitvoering van de opera *Leonore* als de première van het muziektheaterwerk van de Nederlandse componist Klaas de Vries *A King, Riding* werden door NPS-Televisie geregistreerd en uitgezonden respectievelijk op zondagmiddag 30 juni via Nederland 3 (40.000 kijkers) en op woensdagavond 5 juni eveneens via Nederland 3 (70.000 kijkers).

Hoogtepunten

Hiertoe moeten worden gerekend:

- . *Marco Polo* van de Chinese componist Tan Dun in een magistrale uitvoering door een prachtige zangerscast, het Radio Kamerorkest en Cappella Amsterdam onder de inspirerende leiding van de componist.
- . *Edipe* van de Roemeense componist Georges Enescu; voor de eerste maal in Nederland uitgevoerd door solisten (met een onvergetelijke David Wilson Johnson in de titelrol), het Groot Omroepkoor en het Radio Filharmonisch Orkest onder leiding van Lawrence Foster.
- . Het Ensemble InterContemporain met de wereldpremière van de 3 *Shakespeare Songs* van de kort daarvoor overleden componist Ton de Leeuw, een werk dat grote indruk maakte en, voor de eerste maal in Nederland, een uitvoering van het schitterende ...*explosante fixe*... van de centrale componist in dit Festival, de Fransman Pierre Boulez.
- . De vier piano-avonden in het kader van het Boulez-retrospectief door het duo Florent Boffard en Pierre-Laurent Aimard. Een bijzonder evenement, temeer omdat het vroege - en lange tijd als ontoegankelijk beschouwde - pianowerk van deze componist (met name een werk als *Structures pour deux pianos, livre 1*) in de vertolkingen van dit duo op zo'n magistrale wijze tot leven kwam.
- . In feite gold dit ook voor de beide uitvoeringen door het Radio Filharmonisch Orkest en het Groot Omroepkoor onder leiding van Peter Eötvös in respectievelijk *Pli selon Pli* van Boulez en de beide, zelden gespeelde meesterwerken *Allelujah II* en *Coro* van de Italiaan Luciano Berio.
- . *Hiroshima Mon Amour* van Marguerite Duras in een bewerking en inscenering van de Belg Guy Cassiers. Een buitengewoon fraaie en fijnzinnige theaterproductie waarmee opnieuw het bijzondere talent van deze regisseur is bewezen.
- . *Eidos: Telos*, een van de laatste choreografieën van de Amerikaan William Forsythe. Een in alle opzichten intrigerende en meeslepde voorstelling, die de afsluiting betekende van de vier manifestaties die aan deze choreograaf waren gewijd. In dit verband moet ook worden herinnerd aan de indrukwekkende uitvoering van *Artifact* door Het Nationale Ballet.
- . In het kader van de cyclus Nederlandse muziektheaterwerken die het Holland Festival sedert 1993 organiseert, werd dit jaar het zogenaamde scenisch oratorium *A King, Riding* van Klaas de Vries uitgevoerd. Het betrof een coproductie van de Koninklijke Muntchouwborg en KunstenFESTIVALdesArts in Brussel en het Holland Festival. Een zeer persoonlijk werk dat nieuwe muziektheatrale wegen verkent. De realisering van dit werk door het Asko Ensemble en het Schönberg Ensemble tezamen en de 2 x 6 vocale en instrumentale solisten onder leiding van Reinbert de Leeuw stond op zeer hoog niveau en maakte de uitvoering tot een zeldzame belevenis. Bijzondere lof geldt ook de scenische vormgeving van dit tamelijk moeilijk te regisseren werk door regisseur Christoph Marthaler in samenwerking met ontwerpster Anna Viebrock.

- Waarschijnlijk voor de laatste maal kon het Amsterdamse publiek genieten van het optreden van John Eliot Gardiner en de zijnen. Zowel de uitvoeringen van Beethovens opera *Leonore* als de *Missa Solemnis* van dezelfde componist stonden op hoog peil. De vraag is of Gardiners ingreep om de dialogen te vervangen door het optreden van de figuur Beethoven (overigens uitstekend gespeeld door de acteur Johan Leysen) een goed idee is geweest. Velen ondervonden dit als onbevredigend en als een verstoring van Beethovens oorspronkelijke concept.

Opera/muziektheater

Dit programmaonderdeel bestond uit een vijftal muziekdramatische werken, te weten *Leonore* van Ludwig van Beethoven door het Orchestre Révolutionnaire et Romantique, solisten en het Monteverdi Choir onder leiding van John Eliot Gardiner, tweemaal in een semi-scenische opvoering, voor een vrijwel uitverkocht huis en opnieuw alom door pers en publiek geprezen, *Otello*, gepresenteerd door De Nederlandse Opera, *Marco Polo* van de Chinese componist Tan Dun, een zeer succesvolle concertante uitvoering door solisten, het Radio Kamerorkest en Cappella Amsterdam onder leiding van de componist. Aanvankelijk zou dit werk een coproductie van Münchener Biennale, Hongkong Arts Festival en Holland Festival, scenisch worden uitgevoerd. Geldgebrek noopte de directie de scenische voorstellingen voorlopig uit te stellen tot in 1997. Verder *A King, Riding* een scenisch oratorium van Klaas de Vries, driemaal uitgevoerd in Theater Carré: een productie van het Holland Festival, De Munt en het KunstenFESTIVALdesArts te Brussel. Dit werk werd eind mei 1996 eveneens zesmaal in het Circustheater te Brussel ten gehore gebracht. Ten slotte, in samenwerking met de Matinee op de Vrije Zaterdag (NPS/VPRO en VARA-Radio), een imposante eerste uitvoering van de opera *Edipe* van George Enescu.

Muziek

De in totaal 23 concerten bestonden uit vier onderdelen, te weten:

- De zogenaamde *Ensemble Parade*, een muzikale vlootshow van in totaal 10 instrumentale Ensembles: uit Nederland (Schönberg Ensemble, Asko Ensemble, Nederlands Blazers Ensemble, Nieuw Ensemble en Ebony Band), uit Duitsland (Ensemble Modern en Ensemble Recherche), Engeland (London Sinfonietta en Arditti Quartet) en uit Frankrijk (Ensemble InterContemporain); bovendien verleende het Nederlands Kamerkoor medewerking aan het concert van het Schönberg Ensemble. Het totale project omvatte elf concerten. Op elk concert werd een nieuw werk gepresenteerd dat in opdracht van het Holland Festival door de volgende componisten was gecomponeerd: Louis Andriessen, Harrison Birtwistle, Iannis Xenakis, Theo Verbey, Franco Donatoni, Guo Wenjing, Guus Jansen, Richard Rijnvos, Mauricio Kagel, Benedict Mason, Karlheinz Stockhausen en Ton de Leeuw. De componist György Kurtág ontving eveneens een opdracht maar was niet in de gelegenheid het opgedragen werk tijdig te voltooien. Tijdens het openingsconcert van de Ensemble Parade werd een collectieve compositie door de vier bovengenoemde Nederlandse ensembles gezamenlijk voor het eerst uitgevoerd. De deelnemende componisten waren Cornelis de Bondt, Joël Bons, Willem Breuker, Guus Jansen, Martijn Padding, Andries van Rossem, Paul Termos, Calliope Tsoupaki en Diederik Wagenaar.

De *Ensemble Parade* was een coproductie van Donemus, Gaudeamus, De Ijsbreker, Het Concertgebouw, NPS-Radio, Asko Ensemble, Schönberg Ensemble, Nederlands Blazers Ensemble, Nieuw Ensemble en Holland Festival. Alle coproductanten hebben bijgedragen aan een opdrachtenfonds dat in het leven was geroepen ter financiering van de verschillende opdrachten.

In opdracht van het Holland Festival en Donemus verscheen bij International Theatre and Film Books, in het kader van de *Ensemble Parade*, een boek over 25 jaar Nederlandse ensemble geschiedenis, onder de titel *Ssst! nieuwe ensembles voor nieuwe muziek*.

De Parijse symfonieën van Haydn en de *Missa Solemnis* van Beethoven. In de Beurs van Berlage werden door het Orkest van de Achttiende Eeuw onder leiding van Frans Brüggen op drie achtereenvolgende (3, 4 en 5 juni) alle zes zogenaamde Parijse symfonieën uitgevoerd. Op 2 juni vond tevens een jeugdconcert plaats met een uitvoering van de Sinfonie concertante en de Symfonie nr. 82 (*L'Ours*). Het Orchestre Révolutionnaire et Romantique, solisten en het Monteverdi Choir onder leiding van John Eliot Gardiner gaven op 27 juni in het Concertgebouw een uitvoering van Beethovens *Missa Solemnis*.

Zes concerten waren gewijd aan het werk van de grote Franse componist Pierre Boulez. Naast deze specifieke Boulez-concerten (waaronder vier concerten met het volledige pianowerk en twee concerten met *Pli selon pli* (22 juni) en *Figures, Doubles, Prismes* en *Livres pour cordes* (24 juni) kwamen diverse werken van deze componist voor op de programma's van de *Ensemble Parade*: *e.e. cummings ist der Dichter*, ... *explosante fixe...*, *Eclat/Multiples*, *Anthèmes* en *Livre pour quatuor*.

Het slotconcert omvatte twee sleutelwerken van de belangrijke Italiaanse componist Luciano Berio: *Alleluja II per cinque gruppi di strumenti* en het magistrale *Coro per voci e strumenti*.

Theater

In 1996 konden op grond van financiële overwegingen slechts twee theaterproducties worden geprogrammeerd: *Les Danaïdes* van Aeschylus (op 22 en 23 juni in Het Muziektheater) en *HMA* gebaseerd op het beroemde filmscenario *Hiroshima mon amour* van Marguerite Duras (op 5, 6, 7, 8 en 9 juni in Frascati en op 12, 13, 14 en 15 juni in de Toneelschuur te Haarlem). Eerstgenoemde betrof een internationale coproductie van Wiener Festwochen, Festival d'Avignon, Grande Halle de la Villette, National Theatre Craiova en Holland Festival. *HMA* was eveneens een samenwerkingsproject, te weten KunstenFESTIVALdesArts, Toneelschuur Haarlem en Holland Festival.

Dans

In het kader van de cyclus 'centrale choreograaf' was het ditmaal de Amerikaan William Forsythe van wie verschillende choreografieën tijdens het Holland Festival 1996 werden uitgevoerd. Het betrof *Say bye-bye* uit 1980 (uitgevoerd door het Nederlands Danstheater tijdens de openingsvoorstelling van het Festival (4x), *Artifact* op zes avonden in Het Muziektheater door Het Nationale Ballet in topvorm

alsmede *ALIE/NA(C)TION* en het magistrale *Eidos: Telos* door het Ballett Frankfurt respectievelijk vier keer in Koninklijk Theater Carré en drie keer in Het Muziektheater. In totaal waren er dus 17 avonden met werk van deze interessante choreograaf.

Een verrassing betekende het ballet *Start to Finish* van het jonge talent Paul Lightfoot, naast *Anna and Ostriches* van Jiří Kylián en eerder genoemd *Say bye-bye* van Forsythe, een onderdeel van het openingsprogramma dat dit maal werd verzorgd door het Nederlands Danstheater.

Film

Onder de titel *Classique en Images* vonden dagelijks voorstellingen plaats van speelfilms die beoogden een staalkaart te geven van componistenportretten. Het project omvatte een periode van 1913 tot 1992 (28 voorstellingen).

Daarnaast werd gedurende één week een programma van componistendocumentaires gepresenteerd (7 voorstellingen).

Als derde onderdeel werden in aansluiting op de *Ensemble Parade* eveneens in het Filmmuseum een maand lang ensemblefilms vertoond onder de titel *Nieuwe golf* (7 voorstellingen).

Vervolgens *Detail unwound*, een film van Ramon Gieling over de samenwerking tussen de Nederlandse componist Thom Willems en de Amerikaanse choreograaf William Forsythe (7 voorstellingen).

Tenslotte een filmprogramma met historische films over Griekse tragedies.

Randprogramma

Het zogenaamde randprogramma bestond dit jaar opnieuw uit inleidingen (3x), nabesprekingen/ontmoetingen (7x), welke plaatsvonden op de diverse locaties van de desbetreffende voorstellingen. Ongeveer 550 bezoekers toonden hiervoor belangstelling.

BESTUUR

De samenstelling van het bestuur van de Stichting Holland Festival zag er als volgt uit:

Mr. H.D. Tjeenk Willink, voorzitter
Prof. L.C. van Zutphen, penningmeester
Ph. van Tijn, secretaris tot 1 maart 1996
Drs. A.G.F. Boersma, secretaris vanaf 1 maart 1996
Drs. K.M.T. Ex, tot 1 september 1996
E.M. Fallaux, vanaf 1 september 1996
F. de Ruiter

Afgezien van diverse bijeenkomsten met sollicitanten voor de directeursvacature, kwam het bestuur in 1996 zes maal in vergadering bijeen en wel op 22 januari, 15 maart, 26 april, 30 mei, 2 en 16 oktober. Tot de belangrijkste aandachtspunten behoorden, naast programmering, budgettering en contacten met subsidiënten c.q. sponsors, het bijstellen van het nieuwe beleidsplan gericht op de Kunstenplan-periode 1997-2000. Het bestuur besloot tot een koerswijziging waarbij de nadruk op grootschalig muziektheater vervalt. De kern van de programmering zal nu bestaan uit kleinschalig binnen- en buitenlands theater. In het verlengde hiervan plaatst het Festival uitingen van andere disciplines waarbij het accent jaarlijks op een andere kunstvorm (muziek, dans, film) komt te liggen. Tevens wordt gestreefd naar een Festivalcentrum, een ontmoetingsplaats voor kunstenaars, publiek en gasten.

Het belangrijkste probleem waarvoor het bestuur zich gesteld zag, betrof de aanstelling van een nieuwe directie. Met de huidige directeur is indertijd overeengekomen dat, hoewel deze formeel een aanstelling heeft voor onbepaalde tijd, zijn mandaat op 1 oktober 1997 zal aflopen. Aan het einde van het jaar 1996 was nog niet in de vacature voorzien, hoewel er een zeer intensieve werving had plaatsgevonden.

BEZOEK BUITENLANDERS

Met behulp van een steekproef (netto $n=1.320$) is vastgesteld dat het percentage buitenlandse bezoekers van de voorstellingen in het kader van het Holland Festival 6,4% bedraagt, hetgeen zou overeenkomen met 3.330 personen.

In het algemeen kan worden geconstateerd dat:

- . de buitenlandse interesse ten opzichte van het jaar ervoor is afgenomen, nu 6,4% tegen toen 10,77%;
- . in 1996 meer bezoek was op maandag tot en met donderdag dan in het weekend of op de zaterdag;
- . het belangrijkste aandeel van het buitenlandse publiek uit Duitsland afkomstig was en het aantal Amerikaanse bezoekers iets is gestegen.

BEZOEKERSPROFIEL

VVV-onderzoek Holland Festival 1996

Tijdens het afgelopen Festival is door de VVV Amsterdam een publieks-onderzoek verricht in opdracht van het Holland Festival. Doel van het onderzoek was het bestaande beeld van de 'Holland Festival-bezoeker' te toetsen aan de realiteit en een profiel van de bezoeker te geven. Voorafgaand aan voorstellingen zijn bezoekers benaderd met een drietal vragen: woonplaats, leeftijd en of men bereid was mee te werken aan een telefonisch vervolgonderzoek. Uit dat vervolgonderzoek kwamen onder meer de volgende gegevens.

Gegevens met betrekking tot bezoek aan het Holland Festival

Bezoek door de week:	22.600
Bezoek in het weekend:	28.000
Bezoek met z'n tweeën:	62,5 %
Bezoek alleen:	22,5 %
NB: veel alleengaande bezoekers.	
Al eerder Holland Festival bezocht (in de afgelopen 3 jaar)	67,0 %
Theaterbezoek (in het algemeen), meer dan tien keer per jaar	71,5 %

Leeftijd	Holland Festival-bezoeker	Nederlandse bevolking
0-20 jaar	1,7 %	24,5 %
21-30 jaar	11,7 %	16,4 %
31-40 jaar	22,1 %	16,3 %
41-50 jaar	27,0 %	14,9 %
51-60 jaar	21,7 %	10,4 %
61 en ouder	15,4 %	17,5 %

Opleiding	Holland Festival-bezoeker	Nederlandse bevolking
hoger	74 %	24 %
middelbaar	25 %	67 %
lager	1 %	9 %

Waardering voorstelling

Gemiddeld waarderingcijfer voor de voorstelling: 7,8

Voldeed de voorstelling aan uw verwachting? ja: 90 %
nee: 10 %

Informatiebronnen

Door respondenten genoemde informatiebronnen (zonder hulp van de enquêteur) en het belang dat zij hechten aan die bronnen:

		belang daarvan
krant	74 %	11,0 %
Magazine	53 %	34,0 %
familie/vrienden	17 %	13,5 %
televisie	17 %	
tijdschriften	10 %	
affiches	6 %	
spandoeken	3 %	

Het Holland Festival Magazine

Het Magazine is bekend bij 63,5 % van de bezoekers.

De waardering:

vormgeving is mooi	59 %
lay-out is overzichtelijk	58 %
informatie is voldoende	77 %
verkrijgbaarheid is makkelijk	78 %

Leesprofiel

Meest gelezen dagblad:

NRC	44 %
Volkskrant	31 %
Parool	9 %

Meest gelezen weekblad:

Vrij Nederland	53 %
Groene Amsterd.	15 %
HP/De Tijd	15 %

FINANCIËN

Eigen inkomsten/sponsors

Naast de vaste subsidies van het Ministerie van OCenW met een bedrag ad f 1.973.939,--, het Ministerie van Economische Zaken met een bedrag ad f 250.000,-- en de gemeente Amsterdam met een bedrag van f 630.290,-- kon het Holland Festival in 1996 over een ongeveer gelijkblijvend bedrag aan eigen inkomsten beschikken. Naast een recette van ongeveer f 909.000,-- kon een bedrag van circa 1,46 miljoen gulden worden genoteerd aan o.a. sponsorbijdragen (f 645.231,--), gelden van fondsen (f 650.000,--) en bijdragen van de Holland Festival Vriendenkring (f 160.000,--).

Daarenboven was er een bijdrage aan radio-inkomsten van f 460.000,-- en televisie-inkomsten ad f 610.750,-- (dit laatste betrof de coproducties *Leonore* en *A King, Riding*).

Onder 'bijdragen incidenteel' zijn opgenomen de bijdragen van de Ensembles, NCDO, The British Council en de VPRO en verhuur van de productie *Les Danaïdes* plus de bijdrage van De Lotto, zijnde f 150.000,-- ten behoeve van de openingsavond (Nederlands Danstheater).

Stichting VSB Fonds

Hoofdbegunstiger van het Holland Festival 1996 was de Stichting VSB Fonds met een bijdrage van f 400.000,-- per jaar. Met dit fonds is een voorlopige overeenkomst gesloten voor een periode van drie jaar; deze loopt tot en met het jaar 1997.

De volgende sponsors steunden in 1996 het Holland Festival:

Achmea
AT&T Foundation
Audi/Pon's Automobielenhandel B.V.
B.V. Weekbladpers
Coopers & Lybrand
Deloitte & Touche
Dommelsche Bierbrouwerij B.V.
Koninklijke Ahold nv
Mediamax Group B.V. Amsterdam
NOG Verzekeringen
de Volkskrant b.v.

Bijzondere projecten werden mogelijk gemaakt door:

The British Council
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Nationale commissie voor internationale samenwerking en duurzame ontwikkeling (NCDO)
De Lotto/Stichting De Nationale Sporttotalisator
Opdrachtenfonds Ensemble Parade

De volgende bedrijven waren in 1996 lid van de Holland Festival Vriendenkring:

Alcatel Nederland bv
Amsterdam RAI
Delta Lloyd Verzekeringsgroep NV
EOE-Optiebeurs
Hillen & Roosen B.V.
Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam-Haarlem
Koninklijke Ahold nv
Koninklijke Nederlandse Toeristenbond ANWB
Koninklijke PTT Nederland NV
De Nederlandsche Bank NV
Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij nv
NOG Verzekeringen
Rabobank
SENS Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij
VNU B.V.
Stichting VSB Fonds
Wereldhaven N.V.

Bestuur en directie zijn hoofdbegunstiger, sponsors, subsidiënten en vrienden erkentelijk voor de omvangrijke steun die in 1996 aan het Holland Festival is verleend.

Eigen vermogen

Het jaar 1996 werd met een positief resultaat (f 24.999,--) afgesloten. Het negatief eigen vermogen van de stichting Holland Festival bedraagt nu +/- f 126.734,--. De bestemmingsreserve die in 1993 is gevormd, werd in 1996 voor f 10.000,-- afschrijvingskosten automatisering aangesproken en f 50.000,-- reserve autokosten werd niet meer nodig geacht.

Liquiditeit

Net als in 1995 is ook in 1996 sprake geweest van een gezonde liquiditeit.

Investeringen

Geen.

De cijfers

In 1996 presenteerde het Holland Festival 34 afzonderlijke producties, met een totaal van 66 voorstellingen. De totale stoelencapaciteit was ongeveer 72.000; het aantal bezoeken bedroeg circa 51.000 (inclusief de niet-eigen producties). Dit komt overeen met een gemiddelde bezetting van 76%.

Onderverdeeld naar discipline ziet een en ander er als volgt uit:

Discipline	Producties	Voorstellingen	Capaciteit	Bezoeken	Bez. %
Opera	5	15	21.522	19.874	89
Concerten/recitals	23	23	20.108	10.255	51
Dans	4	17	25.474	16.147	63
Theater	2	11	4.632	4.586	99
Totaal	34	66	71.736	50.862	76

ORGANISATIE

In 1996 hadden de volgende medewerkers een vast dienstverband:

01	Sylvia van Dijk	100%	financiële administratie
02	Judith Dubbeld	100%	secretariaat
03	Sigi Giesler	90%	productie
04	Marja Molewijk	100%	productie
05	Babs van Overbeek	100%	pers
06	Saskia Roggeveen	73%	publiciteit/kaartenbureau
07	Gabriëlle Schretzmeijer	88%	financiële administratie
08	Monica van Steen	100%	productie
09	Els Visscher	100%	secretariaat
10	Jan van Vlijmen	100%	directie
11	Edith van Westerop	90%	publiciteit

In 1996 hadden de volgende medewerkers een tijdelijk of free-lance dienstverband:

Berendina Bakker	publiciteit
Rietje van Gemeren	jubileumboek
Pien Hartogs	sponsorbeleid
Dick Heinz	techniek
Peter Janssen	publiciteit
Marijke van der Kind	publiciteit/kaartenbureau
Henny Knap-Go	secretariaat/archief
Cathalijne de Wilde	publiciteit

Voor en tijdens het Holland Festival werd gedurende een korte periode een beroep gedaan op:

Joep Fruman	
Stefanie Keimpema (stage)	
Sara Koolschijn	
Vanessa Loudon (stage)	
Carly Wiersum	en vele anderen.

Amsterdam, 1 april 1997

Mr. H.D. Tjeenk Willink
voorzitter

Prof. L.C. van Zutphen
penningmeester

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 1996 van Stichting Holland Festival te Amsterdam gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van de stichting. Onze verantwoordelijkheid is het op basis van onze controle geven van een oordeel over de jaarrekening.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle-opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving, die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel, dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van het vermogen op 31 december 1996 en van het resultaat over 1996, in overeenstemming met algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Bunders & Vermeulen, Registeraccountants

A.C.P. Vermeulen RA

Amsterdam, 1 april 1997

Wij hebben de jaarrekening over het jaar 1996 van Stichting Holland Festival te Amsterdam gecontroleerd. Dit onderzoek is verricht in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlegrondslagen en met de aanwijzingen die de Minister in bijlage I bij de Regeling subsidies en uitkeringen cultuuruitingen (de Regeling) heeft gegeven met betrekking tot de controle op de naleving van de subsidiebepalingen.

Op grond van ons onderzoek zijn wij van oordeel dat de verantwoording een getrouw beeld geeft van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Holland Festival op 31 december 1996 en van het resultaat over 1996 en ook overigens in overeenstemming is met de subsidiebepalingen van het Bekostigingsbesluit (het Besluit) en de Regeling inzake de verantwoording.

Tevens delen wij mede dat de subsidiebepalingen van het Besluit en de Regeling zijn nageleefd.

Bunders & Vermeulen, Registeraccountants

A.C.P. Vermeulen RA

Amsterdam, 1 april 1997

J A A R R E K E N I N G

STICHTING HOLLAND FESTIVAL - BALANS PER 31 DECEMBER 1996

ACTIVA	31/12/96 f	31/12/95 f
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Inventaris	17.086	18.767
Verbouwingkosten	754	2.056
Automatiseringskosten	31.264	45.458
Huisstijl	5.583	10.050
	<hr/>	<hr/>
	54.687	76.331
	=====	=====
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen op subsidiënten	81.510	134.300
Debiteuren	11.758	708.141
Overige vorderingen	23.510	45.371
Overlopende activa	1.282.930	555.317
	<hr/>	<hr/>
	1.399.708	1.443.129
	=====	=====
LIQUIDE MIDDELEN	82.913	101.059
	=====	=====
TOTAAL ACTIVA	1.537.308	1.620.519
	=====	=====

STICHTING HOLLAND FESTIVAL - BALANS PER 31 DECEMBER 1996

PASSIVA	31/12/96	31/12/95
	f	f
EIGEN VERMOGEN		
Stichtingskapitaal	100	100
Exploitatietekort	-/- 146.834	-/- 171.833
Bestemmingsreserve	20.000	80.000
	<hr/>	<hr/>
	-/- 126.734	-/- 91.733
	=====	=====
SCHULDEN KORTE TERMIJN		
Schulden aan kredietinstellingen	110.382	70.938
Crediteuren	412.335	907.899
Overige schulden	165.592	260.914
Overlopende passiva	975.733	472.501
	<hr/>	<hr/>
	1.664.042	1.712.252
	=====	=====
TOTAAL PASSIVA	1.537.308	1.620.519
	=====	=====

STICHTING HOLLAND FESTIVAL - EXPLOITATIEREKENING 1996

	HF <u>Exploitatie</u> <u>1996</u>	HF <u>Begroting</u> <u>1996</u>	HF <u>Exploitatie</u> <u>1995</u>
BATEN			
Subsidies en bijdragen t.b.v. organisatie	2.854.229	2.890.000	3.109.889
Inkomsten uit manifestaties	4.286.309	5.430.000	5.647.092
Inkomsten uit publiciteit	246.652	245.000	217.692
Diverse baten	329.730	-	325.792
	<u>7.716.920</u>	<u>8.565.000</u>	<u>9.300.465</u>
	=====	=====	=====
LASTEN			
<u>Organisatiekosten</u>			
Personeelskosten	1.011.266	1.040.000	989.918
Verwervingskosten	157.250	130.000	151.334
Huisvestingskosten	101.185	115.000	98.534
Algemene bureaunkosten	186.840	265.000	252.373
Manifestatiekosten	5.453.321	6.275.000	6.567.728
Publiciteitskosten	701.107	735.000	883.964
Diverse lasten	80.952	5.000	14.165
	<u>7.691.921</u>	<u>8.565.000</u>	<u>8.958.016</u>
	=====	=====	=====
RESULTAAT 1996 resp. 1995	24.999	-	342.449

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 1996

Algemeen

Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten met betrekking tot manifestaties worden toegerekend aan het festivaljaar waarin deze activiteiten plaatsvinden.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa bestaan uit vier categorieën. Deze categorieën betreffen de inventaris, waaronder de telefooncentrale en de telefax, de verbouwingkosten, de automatiseringskosten en de geactiveerde kosten wegens vernieuwing van de huisstijl. De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde c.q. kostprijs verminderd met de lineaire afschrijving op basis van de geschatte economische levensduur. De levensduur is geschat op 3, 5, 7 of 10 jaar.

	Inventaris	Verbouwings	Automat.	Huisstijl
	f	-kosten	-kosten	f
	f	f	f	f
Stand 1-1-96				
Aanschafwaarde	125.890	38.487	140.391	13.400
Cum.afschrijving	<u>-/-107.123</u>	<u>-/- 36.431</u>	<u>-/- 94.933</u>	<u>-/- 3.350</u>
Boekwaarde	18.767	2.056	45.458	10.050
Mutaties				
Investerings	3.046	-	2.051	-
Afschrijvingen	<u>4.727</u>	<u>1.302</u>	<u>16.245</u>	<u>4.467</u>
Netto mutatie	-/- 1.681	-/- 1.302	-/- 14.194	-/- 4.467
Stand 31-12-96				
Aanschafwaarde	128.936	38.487	142.442	13.400
Cum.afschrijving	<u>-/-111.850</u>	<u>-/- 37.733</u>	<u>-/-111.178</u>	<u>-/- 7.817</u>
Boekwaarde	17.086	754	31.264	5.583
Totaal				
	f			
Stand 1-1-96				
Aanschafwaarde	318.168			
Cum.afschrijving	<u>-/-241.837</u>			
Boekwaarde	76.331			
Mutaties				
Investerings	5.097			
Afschrijvingen	<u>26.741</u>			
Netto mutatie	-/- 21.644			
Stand 31-12-96				
Aanschafwaarde	323.265			
Cum.afschrijving	<u>-/-268.578</u>			
Boekwaarde	54.687			

	31/12/96 f	31/12/95 f
VLOTTENDE ACTIVA		
VORDERINGEN OP SUBSIDIËNTEN		
Gemeente Amsterdam	31.510	34.300
Ministerie van Economische Zaken	50.000	100.000
	<u>81.510</u>	<u>134.300</u>
	=====	=====
DEBITEUREN	11.758	708.141
	=====	=====
OVERIGE VORDERINGEN	23.510	45.371
	=====	=====
OVERLOPENDE ACTIVA		
Uitgaven m.b.t. manifestaties in toekomstige jaren worden als vooruitbetaalde kosten geactiveerd. De sterk toegenomen post van de vooruitbetaalde kosten hangt samen met de toename van de kosten van de eigen manifestaties.		
Vooruitbetaalde kosten 1997 c.q 1996	1.227.326	467.263
Vooruitbetaalde kosten 98/99 c.q. 96/97/98	32.125	70.264
Overige overlopende activa	23.479	17.790
	<u>1.282.930</u>	<u>555.317</u>
	=====	=====
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	1.399.708	1.443.129
	=====	=====

	31/12/96	31/12/95
	f	f

LIQUIDE MIDDELEN

De op deposito geplaatste gelden hadden een looptijd van een maand.
De banktegoeden zijn direct opeisbaar.

Kas	2.992	808
Bank	79.921	1.824
Deposito	-	98.427
	<hr/>	<hr/>
	82.913	101.059
	=====	=====

EIGEN VERMOGEN

Stichtingskapitaal	100	100
Exploitatiesaldo voorgaande boekjaren	-/- 171.833	-/- 514.282
In mindering op exploitatietekort	24.999	342.449
Bestemmingsreserve	20.000	80.000
	<hr/>	<hr/>
	-/- 126.734	-/- 91.733
	=====	=====

De verwachting bestaat dat in toekomstige jaren een zodanig surplus zal worden gecreëerd dat het negatieve eigen vermogen kan worden ingelopen.

Bestemmingsreserve:

De reserve is gevormd voor uitgaven die in de komende jaren plaatsvinden. De reserve automatiseringskosten is aangesproken om de kosten van afschrijving over de investeringen van eind 1993 te financieren. De reserve autokosten is vrijgefallen.

Reserve automatiseringskosten	20.000	30.000
Reserve autokosten	-	50.000
	<hr/>	<hr/>
	20.000	80.000
	=====	=====

	31/12/96	31/12/95
	f	f
SCHULDEN KORTE TERMIJN		
SCHULDEN AAN KREDIETINSTELLINGEN	110.382 =====	70.938 =====
CREDITEUREN	412.335 =====	907.899 =====
OVERIGE SCHULDEN		
Belastingen en sociale verzekeringen	165.542	260.575
Overige schulden	50	339
	-----	-----
	165.592 =====	260.914 =====
OVERLOPENDE PASSIVA		
Ontvangsten m.b.t. manifestaties in toekomstige jaren worden als vooruitontvangen baten gepassiveerd.		
Overige overlopende passiva	975.733 =====	472.501 =====
TOTAAL SCHULDEN OP KORTE TERMIJN	1.664.042 =====	1.712.252 =====

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING 1996

	HF Exploitatie <u>1996</u>	HF Begroting <u>1996</u>	HF Exploitatie <u>1995</u>
BATEN			
<u>Subsidies en bijdragen</u> <u>t.b.v. organisatie</u>			
OCenW-K	1.973.939	2.000.000	1.973.939
Gemeente Amsterdam	630.290	640.000	635.950
Min. van Economische Zaken	250.000	250.000	500.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	2.854.229	2.890.000	3.109.889
	=====	=====	=====
 <u>Inkomsten uit manifestaties</u>			
<u>Subsidies incidenteel</u>			
OCenW-IB	300.000	300.000	300.000
OCenW-K	105.310	25.000	86.851
OCenW Ensembleboek	15.000	-	-
OCenW-Berlijn	-	-	200.000
Gemeente Amsterdam EZ	70.000	100.000	100.000
Gem. A'dam/ Kunst&Verzet	-	-	50.000
Min. van Buitenlandse Zaken	35.000	50.000	35.000
 <u>Bijdragen incidenteel</u>			
VSB Fonds	400.000	400.000	400.000
Prins Bernhard Fonds	-	150.000	150.000
Opdrachtenfonds Ensemble Parade	250.000	250.000	-
Amsterdams Fonds voor de Kunst	-	200.000	-
Subsidies buitenland	-	50.000	-
Diverse fondsen	-	-	22.500
Loterijen	150.000	500.000	499.119
Canadese Ambassade	-	-	52.025
British Council	5.200	-	-
NCDO	10.000	-	-
Ensembles	97.500	145.000	-
Centrum Nederlandse Muziek	-	-	10.000
Allegri	-	-	40.000
NOS Radio	460.000	440.000	311.000
NOS TV	610.750	400.000	1.214.000
VPRO	10.000	-	-
Sponsoring	645.231	950.000	765.050
Recettes	908.620	1.220.000	1.241.547
HF Vriendenkring	160.000	200.000	170.000
Productie Danaïden	53.698	50.000	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	4.286.309	5.430.000	5.647.092
	=====	=====	=====

	HF Exploitatie <u>1996</u>	HF Begroting <u>1996</u>	HF Exploitatie <u>1995</u>
--	----------------------------------	--------------------------------	----------------------------------

Inkomsten uit publiciteit

Advertenties Magazine	112.438	120.000	114.800
Verkoop programmaboeken	32.179	35.000	46.160
Advertenties programmaboeken	57.650	85.000	51.956
Verkoop Ensembleboek	33.321	-	-
Overige	11.064	5.000	4.776
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	246.652	245.000	217.692
	=====	=====	=====

Diverse baten

Bestemmingsreserve	50.000	-	250.000
Interest	2.589	-	2.241
Overige baten	494	-	434
Baten voorgaande jaren	276.647	-	73.117
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	329.730	-	325.792
	=====	=====	=====

	HF Exploitatie <u>1996</u>	HF Begroting <u>1996</u>	HF Exploitatie <u>1995</u>
LASTEN			
<u>Personeelskosten</u>			
Directie	123.676	123.000	108.628
Secretariaat	99.138	107.000	103.851
Administratie	105.862	111.000	103.324
Productie	197.191	198.000	185.520
Publiciteit	213.592	208.000	220.813
Voormalig personeel	8.957	9.000	8.957
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	748.416	756.000	731.093
Vakantietoeslag	59.830	56.000	54.375
Sociale lasten + OHT	101.633	128.200	107.963
Pensioenpremie	72.971	71.300	68.005
WAO-premie	7.932	7.500	7.132
Bijdrage ziektekostenverzekering	16.344	16.000	15.660
Overige personeelskosten	4.140	5.000	5.690
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.011.266	1.040.000	989.918
	=====	=====	=====

Het gemiddeld aantal werknemers over 1996 weergegeven op basis van volle-tijd-equivalenten is 13. In vergelijking tot 1995 is dit getal onveranderd gebleven.

Verwervingskosten

Overige autokosten	21.000	20.000	21.000
Reis- en verblijfkosten	98.888	85.000	92.068
Representatie en overige kosten	16.730	5.000	13.301
Sponsor-/vriendenwervingskosten	20.632	20.000	24.965
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	157.250	130.000	151.334
	=====	=====	=====

	HF Exploitatie 1996	HF Begroting 1996	HF Exploitatie 1995
<u>Huisvestingskosten</u>			
Huur	96.252	115.000	94.216
Overige kosten	4.933	-	4.318
	-----	-----	-----
	101.185	115.000	98.534
	=====	=====	=====

Algemene bureaunkosten

Kantoorbenodigdheden	9.064	12.000	11.064
Documentatie/abonnementen	14.317	13.000	16.959
Contributies	17.752	32.000	22.811
Drukwerk	4.214	10.000	25.173
Porti	12.702	20.000	19.189
Kopieerfaciliteiten	11.770	12.000	11.384
Koeriers	1.532	2.000	1.848
Telefoon/fax etc.	25.010	34.750	30.149
Onderhoud kantoormachines	643	1.000	360
Administratiekosten	3.040	3.500	3.290
Incasso/bankkosten	1.755	2.000	2.042
Accountant	11.060	13.000	12.180
Adviseurs	6.786	8.000	6.673
Tekstverwerking	7.208	8.500	7.407
Afschrijving inventaris	4.727	9.000	7.314
" " verbouwing	1.302	8.000	7.698
" " automatisering	5.225	18.000	8.598
" " huistijl	4.467	5.000	3.350
Huishouding	41.821	44.750	47.614
Wervingskosten personeel	-	500	-
Bestuurskosten	2.445	7.000	7.270
Diversen	-	1.000	-
	-----	-----	-----
	186.840	265.000	252.373
	=====	=====	=====

	HF Exploitatie 1996	HF Begroting 1996	HF Exploitatie 1995
<u>Manifestatiekosten</u>			
Honoraria incl. sociale lasten	3.537.706	4.102.265	3.802.312
Reiskosten	163.029	139.800	216.732
Transport	20.483	66.220	63.638
Hotelkosten/verblijfkosten	411.505	493.450	587.005
	-----	-----	-----
	4.132.723	4.801.735	4.669.687
Technisch personeel	167.900	201.190	134.115
Theaterkosten	664.236	580.835	1.023.692
Decors	39.573	43.500	149.304
Kostuums/kap/grime/rekwisieten	7.616	49.250	53.489
Geluidsapparatuur	192.926	66.500	147.193
Belichting	67.412	107.875	90.534
Huur diversen	71.342	70.100	67.786
Rechten	37.566	43.680	66.448
Catering	3.546	10.000	22.576
Overige kosten	42.928	98.460	3.540
Tijdelijk personeel	25.553	81.875	139.364
Onvoorzien manifestaties	-	120.000	-
	-----	-----	-----
	5.453.321	6.275.000	6.567.728
	=====	=====	=====

	HF Exploitatie 1996	HF Begroting 1996	HF Exploitatie 1995
<u>Publiciteitskosten</u>			
Advertenties	137.930	121.000	173.384
Magazine	164.025	157.000	156.464
Programmaboeken	75.078	78.000	146.401
Ensembleboek	79.547	-	-
Affiches	30.806	36.000	41.395
Buitenlandpromotie/folder	56.211	75.000	78.485
Persvoorlichting	14.548	16.000	27.397
Randprogramma	6.896	25.000	26.346
Aankleding stad	73.919	98.000	120.809
Kaartenbureau	3.256	31.500	3.234
DTP-werkzaamheden	30.561	25.000	32.608
Publieksonderzoek	10.000	4.000	4.413
Overige publiciteit	13.397	31.250	33.764
Direct Marketing	1.004	10.000	11.100
Opening	3.929	12.500	28.164
Onvoorzien	-	14.750	-
	-----	-----	-----
	701.107	735.000	883.964
	=====	=====	=====

	HF Exploitatie 1996	HF Begroting 1996	HF Exploitatie 1995
<u>Diverse lasten</u>			
Interest	6.994	5.000	1.280
Bijzondere lasten	5	-	859
Lasten voorgaande jaren	73.953	-	12.026
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	80.952	5.000	14.165
	=====	=====	=====

Amsterdam, 1 april 1997